

Tưởng Năng Tiến – Côn Minh

"Internet là món quà Chúa ban cho Trung Quốc. Nó là công cụ tốt nhất cho nhân dân Trung Quốc đang mơ ước vượt đi sự nô lệ và đạt đến tự do." [Luu Hiếu Ba](#) (28/12/1955 – 13/07/2023)

Chừng hai mươi năm trước, tôi hân hạnh được Đại Tá Phạm Văn Liễu gửi cho mấy tập hồi ký (*Trở Về Sông Núi*) cùng lời yêu cầu viết một bài giới thiệu về tác phẩm của ông. Tôi thưa lại rằng mình rất vinh dự khi được nhờ cậy. Tuy nhiên, theo công tâm, tôi sẽ góp đôi lời về những trang sách mà tác giả đề cập đến những nhân vật quá cố (Ngô Đình Diệm & Hoàng Cơ Minh) với quá nhiều hần học.

Ông không đồng ý như thế nên chút duyên nợ, về chữ nghĩa, giữa chúng tôi đã không có cơ thành tựu. Từ đó đến nay – thỉnh thoảng – tôi vẫn được đọc thêm những cuốn hồi ký khác, của nhiều nhân vật khác.

Phần lớn những người Việt Nam đi làm cách mạng, hồi đầu thế kỷ trước, đều có lúc phải sang Trung Hoa lánh nạn. Họ thường đi qua ngả Vân Nam vì địa danh này giáp giới với miền Bắc nước mình.

Phạm Văn Liễu cũng thế. Là một đảng viên Việt Quốc ông đã phải lưu lạc đến Côn Minh (thủ phủ của Vân Nam) khi còn là một thanh niên, ở tuổi đôi mươi. Ông kể lại rằng khi đang bơ vơ nơi đất lạ quê người thì may mắn được một phú gia người Hoa cho tá túc. Không những thế (và có lẽ vì cảm cái khí phách và nhân cách của chàng trai nước Việt) ông còn được vị ái nữ xinh đẹp, cùng cả gia đình, của vị đại gia này đem lòng thương mến.

Thiệt là quá đã!

Nếu tôi mà rơi vào hoàn cảnh tương tự thì cuộc đời cách mạng, tới đây, là ... kể như rồi. Bôn ba làm chi, cho má nó khi. Làm rể người giàu – bất kể Tây/Tầu – là cơ hội hiếm, và (rất) không nên bỏ lỡ.

Quan điểm nhân sinh (nhỏ hẹp) của tôi, tất nhiên, cũng không được Phạm Văn Liễu đồng tình. Vì nghĩa lớn nên ông từ chối một cuộc sống ấm êm – bên cạnh mỹ nhân – và lại khoác áo lên đường, để lại biết bao là luyến thương (cùng sầu muộn) trong lòng người ở lại.

Tôi vốn hay thương vay khóc muốn nên cứ áy náy hoài về mối tình (dang dở) của vị tiểu thư Trung Hoa, và có cảm tình mãi với vùng đất mà cô sinh trưởng. Vì vậy nên ngay sau khi cầm được cái *visa* sang Tàu là tôi mua vé bay ngay đến Côn Minh.

Phi cơ hạ cánh giữa mưa. Nhìn núi đồi nhấp nhô và mờ nhạt xa xa khiến tôi cứ ngỡ như mình vừa đáp xuống phi trường Liên Khương, vào một chiều mưa nào đó (tưởng chừng) như vẫn chưa xa xôi lắm.

Cũng như Đà Lạt, Côn Minh ở độ cao hai ngàn mét nên khí hậu rất dịu dàng. Cây cỏ xanh tươi, đất trời mát rượi. Xa lộ dẫn vào thành phố khá tân kỳ. Đường rộng thênh thang. Hoa lá được chăm sóc kỹ càng, tử tế.

Tôi đã đặt phòng với giá rẻ nhất, chưa tới mười Mỹ Kim, bao luôn ăn sáng. Phòng ngủ chung nhưng nhà trọ vắng khách nên chỉ có mình tôi với mấy cái giường đôi, ngó trống trải thấy mà ái ngại.

Sau một giấc ngủ dài, tôi đeo máy ảnh đi loanh quanh khi trời chiều còn sáng. Đường phố rộng rãi, được phân làn rõ ràng và trật tự. Côn Minh không thiếu ô tô, và có nét đặc thù là rất nhiều xe hai bánh điện (e-bike) cùng không ít xe đạp.

Tranh cổ động dán ở khắp nơi. Dù không đọc được tiếng Hoa nhưng tôi cũng đoán được nội dung rất “lành mạnh” qua sắc màu tươi vui, và những nét vẽ đơn sơ mộc mạc: giữ vệ sinh chung, nhường nhịn người già, chăm sóc cây cảnh ...

Điều đáng nói là Côn Minh không chỉ làm đẹp bằng tranh cổ động. Du khách còn có thể thấy được “thiện chí” của thành phố này qua những con phố không bụi rác, và những nhà vệ sinh công cộng sạch sẽ (miễn phí) dù không dễ tìm.

Tuy nhiên, chỉ cần rời bỏ đại lộ với những cao ốc chọc trời và rẽ ngang vào bất cứ một con đường ngang nào khác là sẽ có ngay một Côn Minh khác. Nhà cửa cũ kỹ, mái ngói rêu phong, cái nghèo có thể nhìn thấy được qua những cánh cửa mở toang (giường tủ, bàn ghế bừa bộn, tuềnh toàng và qua những khuôn mặt buồn phiền, cam chịu.

Tua tủa hai bên những con đường nhỏ là những ngõ hẻm sâu, vừa chỉ vừa lọt một chiếc xe đạp hay hai người đi bộ trái chiều. Cái gì chứ cảnh nghèo ở Á Châu thì tôi nhìn thấy hoài mà (ở Miên, ở Miến, ở Lào đều như vậy tuốt) nên không có hứng thú tiếp tục lần dò tiếp vào những ngõ ngách khai khai, tôi tối, và âm ỉm của Côn Minh.

Trở ra đường lớn thì không thiếu hàng quán tấp nập nhưng tôi không có thói quen ăn tiệm mình ên nên mua một phần cơm chỉ hai món (đậu đũa xào và thịt heo kho trứng) hết mười lăm nhân dân tệ, cỡ hai MK, và một chai rượu nhỏ cùng giá. Về lại nhà trọ, tôi ngồi nhai trệu trạo vì bụng không thấy đói và rượu thì quá dở : đã nhạt phèo mà lại còn có vị hơi ngòn ngọt nữa. Thiệt là vô duyên hết biết luôn!

Tôi không vào được *gmail*, *face book*, hay *youtube*. Mấy trang mạng quen thuộc cũng không luôn nên nghĩ rằng có lẽ vì mình thuê chỗ ở quá rẻ tiền nên wifi yếu. Thôi thì đành mua rượu uống nữa, dù là rượu dở, rồi lăn ra ngủ tiếp.

Sáng hôm sau tôi chạy ngay đi nơi khác, vào khách sạn có sao tử tế ([Spring City Star Hotel](#)) trên một con lộ lớn: No.636 Beijing Road, Panlong District 650051 China / Yunnan / Kunming. *Pass word* của *wifi* ghi sẵn luôn trong thang máy. Thiệt là văn minh chưa từng thấy. Nhận phòng xong là tôi mở *laptop* liền.

Tưởng sao?

Cũng y như hôm qua thôi. *No Gmail, no face book, no youtube ...*, dù những hình ảnh quảng cáo khách sạn hay vé máy bay (Agoda, Travelgenio, Jetcost, Expedia, Cheapoair ...) vẫn xuất hiện đều đều, và thử bấm chơi thì đều chạy vo vo.

Tới lúc đó tôi mới chợt nhớ ra rằng (thôi chết mẹ rồi) mình đang ở trong đất Tàu. Côn Minh đâu phải là Vientiane, Phnom Penh, Yangon, hay Bangkok. Đây là thủ phủ của một tỉnh thuộc Trung Hoa Lục Địa, và bưng bít thông tin vốn là “chủ trương xuyên suốt” của mọi đảng CS mà. Thảo nào mà những người trẻ, ở nơi này, chả thấy mấy ai chăm chăm cầm cái *smart phone* như nhiều nơi khác!

Tự nhiên lại chợt nhớ đến [Lưu Hiểu Ba](#), và câu nói lạc quan của ông khi còn tại thế: “Internet là món quà Chúa ban cho Trung Quốc. Nó là công cụ tốt nhất cho nhân dân Trung Quốc đang mơ ước vứt đi sự nô lệ và đạt đến tự do.”

Có lẽ vì món quà này quý báu quá nên Đảng CS Trung Hoa phải nhất định giằng lại” bằng mọi giá, kể cả cái giá là sự ngu dân để Nhà Nước dễ bề cai trị.

Thôi thì tạm quên Lưu Hiểu Ba, quên *internet*, và lại tiếp tục đi lòng vòng phố xá cho rộng tầm con mắt. Mắt tôi đụng toàn chữ Hán, đủ kích cỡ khác nhau nhưng đều đỏ rực như nhau – ngoại trừ tên mấy cái ngân hàng và khách sạn: China Construction Bank, Fudian Bank, Holiday Inn City Centre, Howard Johnson City of Flower Hotel ...

Đi gần muốn rã cẳng luôn tôi mới chợt thấy một cái bảng hiệu tiếng Anh (*Travel Agency*) mà mừng muốn rơi nước mắt. Ôi Trời, *tha hương ngộ cố tri*!

Tôi cần một hướng dẫn viên, cần thuê một cái xe hơi, hay ít ra thì cũng phải mượn được một cái *e-bike* (cùng với bản đồ thành phố) để thăm thú Côn Minh cho biết sự tình. Chớ cứ lết bộ hoài, và xung quanh thì toàn là chữ Tàu không (chả hiểu cái con bà gì ráo trội) thì chịu đời sao thấu?

Tôi hăm hở mở cửa bước vào văn phòng du lịch, với nụ cười tươi tắn, và một câu tiếng Anh thông dụng. Người đối diện đáp lại bằng tiếng Tàu. Tôi quay sang cô nhân viên ngồi kế, lặp lại câu nói vừa rồi. Cô này cũng trả lời bằng tiếng Hoa, nghe tựa tựa y như cô trước.

Coi như là hết thuốc!

Bây giờ thì tôi hiểu thế nào là một nhà tù lớn. Tuy không có chấn song nhưng kẻ ở bên trong cũng hoàn toàn bị cắt đứt mọi liên lạc với thế giới bên ngoài. *No English, no face book, no youtube, no Gmail ...* mà tôi thì chỉ có *gmail* và không dùng điện thoại – bất kể loại nào.

Theo dự tính thì sau Côn Minh là sẽ đến Bắc Kinh (vài bữa, hoặc mười ngày) nhưng tôi đổi ý. Tôi sẽ trở lại Phnom Penh hay Bangkok vào chuyến bay sớm nhất – khuya nay – với bất cứ giá nào. Côn Minh hay Bắc Kinh thì có khác gì nhau. Cả xứ sở này chỉ là một cái ngục tù bao la, có tên gọi là Trung Hoa Vĩ Đại!